

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
 könyvkereskedő, a kinél a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többzori hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyiltér sorá 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
 milliméter-árszabás szerint a
 Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Tanulságok.

Nap-nap után halljuk a nemzetiségi kérdés fel-felcsapó hangját, hol északon, hol délen, mindentűt a periferiákon, hol a magyar földet nem a fajmagyarság tömege tartja megszállva.

A fajok szerinti tömörülés eszméje család és törvénytelen utakra vitte őket, mert anakidején kezünk nem volt elég erős, hogy a követendő utra tereljen, a melyen az állami egységen belül senki nyelve és faji sajátossága veszendőbe nem menne.

A nagy szláv ábrándok mozgatják tótjaink egy részét s a déli horvátokat. A pángermán eszmék tartják megszállva a szászok lelkét s a délkeleti felföldön a dákorománizmus készíti a vihart. Mindezekről fajunk 60 évvel ezelőtt nem tudott.

A magyar történet igazolja, hogy nemzeti egységben férték meg a magyar királyságon a különféle nyelvek. Nem természetes fejlődés hozta létre e veszélyes tüneteket, de mesterséges mérgezés, melynek forrásait erőltetett nemzeti politikánkban s a szomszédos fajok szívósan munkált ábrándjaiban kell keresnünk.

Nem tudunk megszedadulni abból az egykedvűségből, a mely minden protestálás nélkül eljárt a kiegyezésnek a három drávántuli magyar vármegyét. A magyar szent korona testen sebek estek, s látott, tudott a törökves, hogy ujakat üssenek rajta; mi pedig nyugodtan várjuk a bekövetkezendőket, a helyett, hogy hozzáfognánk nem a megtorláshoz, de hogy megtartsuk a jövődön az az örökséget, mit őseink hagytak reánk. Eddig is tudtuk, hogy az erdélyi részek veszedelmes állapotuk. De K. Barna E. munkájából, mely „Románia nemzeti politikája” címen jelent meg, már tisztán láthatjuk, hogy a még messzinek hitt veszély a nyakunkon van s a nemzeti egységre innen sujtanak a legveszedelmesebb ütések.

Szinte csodálandó az a makacs fantomkergetés, a mit a fiatal román királyság tanult emberei űznek. A tudomány komoly lapjain is elültették származásuk rómaiságát, s tudósait, költőit, művészeit szent hitként vallják a harmadfélezeréves történetet. De még inkább csodálandó, mireánk pedig meglobbentő az a fanatikus szívósság, a mely e messzenyuló történet képzelt birtokos töredékeit egységbe akarja forrasztani, nap nap után közelebb furakodva a célhoz, nyiltan és titokban egyaránt.

Barna E. munkája két részre oszlik. Az első részében Románia földrajzáról, történetéről, közigazgatási tagoltságáról, lakosságáról és a lakosság nyelvészeti megoszlásáról kapunk tájékozást. A második rész azt a politikát és eljárást ismerteti, amelyet követ a román kormány a moldovai csángók-

kal, továbbá a magyarországi román nyelvű magyar állampolgárokkal szemben. Csak dicsérettel szólhatunk arról az eljárásról, amit román kormány királysága ethnografiai képeinek statisztikai megfejtesével követ. Bár nálunk is így volna! A lakosság román állampolgárokból és idegen alattvalókból áll. Nyelvek szerinti kimutatást nem ad, mint ahogy erre szükség nincs is, mert „valamely nemzet minden osztályainak ugyanazon nemzeti eszményei, hasonló törekvései, ugyanazon nyelve és szokása kell hogy legyen.”

A kormány minden szerve, iskola, egyház, katonaság, társadalom a cél felé tör, lankadatlan szívóssággal, erőszakkal mert e kérdésnél sem humanizmusnak, sem liberalizmusnak helye nincs. Így megy veszendőbe az oláhországi magyarság, a moldvai csángók. Az a reális kép, amelyet Barna Endre a csángók helyzetéről fest, bizonyossá tesz bennünket, hogy még egy generáció, s a régi magyar telepek, e magyar őslakosság eltűnik az oláhságban. Látunk kell azt a céltudatos politikát, amelyet a csángók eloláhosítására fordítanak. Magyar tanítót, papot nem kapnak. Iskoláikban csak oláhul szabad tanítani, a templomban csak oláhul szabad prédikálni, sőt a szent gyónást sem szabad elfogadni magyarul a hivatól.

Az egyik csángó község papja ellen fegyelmi vizsgálatot indítottak, mert „a katolikus vallást kompromittálta a magyar nyelvvel”. És sorra kapjuk az eseteket, amelyek bár szívünket keserűséggel töltik meg veszendő rokonainkért, mégis a helyeslést váltják ki belőlünk. E politikának teljes igaza van. Az első a nemzeti érdek, minden más mellékes. A humanizmus és liberalizmus nagy népeknek való luxus. S éppen nekünk kell a luxust egyedül üdvöztőnek vallani? Hová vezetnek Montalembert sugallatai! Nálunk az iskolák és templomok száza idegenek a magyar nyelvtől, sőt pl. a román egyház világa itt nálunk bevehetetlen vár nyelvünk és nemzeti szellemünk számára.

Szemle.

Néhány nap óta ismét azt írják és mondják, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter lemond. Mint teljesen beavatott helyről értesülünk, Andrássy már több ízben közel állott ahhoz, hogy lemondjon a miniszterségről és egy időre vissza is vonuljon a politikától, de most erről szó sincsen. Eszéágban sincsen visszavonulni és nála is szokatlan buzgalommal és bizalommal dolgozik és készíti elő a jobb jövőt. Hogy az annexióért nem valami nagyon lelkesedik és hogy ezt illetékes helyen meg is mondta, az igaz; de az állására és politikájára semmiféle kihatással sincsen. A választói jog kérdésébe pedig éppenséggel nem fog belebukni. Igaz,

hogy a függetlenségi pártnak egy töredeke nem helyesli javaslatát; de azért ma már biztos, hogy a javaslatból törvény lesz, még pedig a Ház négyötödének hozzájárulásával. A királyi előszankció még irásban nincs meg; de Andrássy szóval előadta a Felségének a maga javaslatának alapelveit és a király ezekhez szóval hozzá is járult és főleg a pluralitás elvét megjegyezés nélkül elfogadta. Az pedig fel nem tehető, hogy a király bár szóbeli hozzájárulását meg fogja masítani.

A magyar delegáció külügyi albizottsága Széll Kálmán elnöklete alatt ülést tartott. Az ülés Széll indítványára Aehrenthalnak az osztrák delegáció külügyi bizottsága elé terjesztett exozéját tudomásul vette. Ehhez Aehrenthal még rövid felszólalásban azt a megjegyzést fűzte, hogy a monarchia balkáni akciójának kiterjesztése nem irányul Törökország ellen, sőt a novibaziri szandsátság kiűritésével éppen az ellenkezőjét bizonyította, aminek meg is van az eredménye, miután konstantinápolyi jelentések szerint a törökök méltányolják a monarchia intencióit. Meg van győződve, — ugymond — hogy Törökország óvakodni fog kockára tenni a monarchia barátságát. A mi Szerbiát illeti, vele meg fogja értetni, hogy jóindulattal vagyunk iránta, amíg tanogatásunkat megérdemli. Ezután Thorockay Miklós báró előterjesztette a költségvetést, melyet az albizottság egyhangulag, szó nélkül tudomásul vett és bizalmának adott kifejezést a külügyminiszter működése iránt.

A szerb hadsereg általános mozgósításáról továbbá az első osztályú tartalékos legénység egybehívásáról szóló, e hó 6-án kelt ukáz félremagyarázásáról a külföldön elterjedt hírekkel szemben illetékes helyen kijelentik, hogy az ezen ukáz által egybehívott legénységen kívül más katonaság egybehívására nem történik intézkedés. Ezidőszent összesen 40.000 ember áll fegyverben, ami azt bizonyítja, hogy mozgósításról szó sem lehet.

Polgári céllövő egyesület.

Vasárnap délelőtt 11 órakor megalakult a „Nagyenyedi polgári céllövő egyesület” a város háza nagytermében tartott alakuló gyűlésén.

Az előkészítő-bizottság nevében Székely Ödön tanár nyitotta meg a gyűlést. Rövid, tömör beszédben szólt a kezdeményezésről, az előkészítés eredményéről és az egyesület céljáról, mely a férfítársadalmat gyűjti össze egy nemes szórakozásra.

Székely János tanár felolvasta az aláírt taggyűjtő ivateket, melyeken már eddigél

150 tagja van az egyesületnek. Azután az alapszabálytervezetet olvasta végig s ezt csekély módosítással a gyűlés elfogadta.

A tisztikar-választás megejtése előtt Nagy Albert dr., ny. honvéd főorvos mint korelnök vezette a gyűlést.

Mielőtt a jelölő-bizottság visszavonult volna, Székely Ödön indítványára a gyűlés közfelkiáltással főlovászmesternek Nagy Albert dr., ny. főorvosot választotta meg.

Ugyancsak egyhangúlag választották meg főlovászmester helyetteseknek Varró László dr. polgármester és Székely Ödön tanár.

Lövészmesterek: Székelyhid József, Anderlik Ignác, Belházy Gyula, Szűcs Elemér, Horváth Viktor, László János, Gábré Árpád, Sombori Sándor, Inczédi Joksmán Ödön, Kádár János, Toronyi Gyula, Lázár István, Elekcs Viktor, Király Ferencz.

Pénztáros Székely János, ellenőr Sándor Ignác, jogtanácsos Asztalos Kálmán dr., orvosok Farnos Árpád dr. és Bartók József dr., gazda Molnár Geza, jegyzők Incze Miklós és Horváth József, és végül 20 választmányi tag választott meg.

A honvédelmi miniszter nagyobb kedvezményben fogja részesíteni az egyesületet, t. i. ad fejevert, lövészert ingyen és beszerzési árban, s engedélyezi a helyi honvéd tisztikarnak az oktatást. A város is támogatja az egyesületet lövőhely adásával.

A gyűlés végével sürgönyüdvözlét küldött a honvédelmi miniszternek és Szemere Miklósnak, a czellövészet bőkezű támogatójának.

Jekelfalussy honvédelmi miniszter másnap megleghangú táviratban köszönte meg az üdvözlést és kitért a kívánt az egyesületnek.

Az egyesület az alapszabályok jóváhagyása után azonnal megkezdte működését.

Színház.

Szombaton a második jutalomjáték is meg volt; ekkor Ivanfy és Nyárai javára „A virágcsata” Verő György operettje került színre. A társulat e két jeles tagja eltévesztette a választást, mert hiszen egyiküknek sem jutott elegendő alkalom tehetségük bemutatására. Láttuk már őket hálásabb szerepekben is, mindazáltal ez estén szintén részvételük a társulat, az elismerésre. Kivülük K. Molnár Bella, az igazgatóné (Ilon) játszotta kedvesen a falusi gyermekleánykát, aztán Püspöki Rózsi (Fodor Rózsi) tele elevenességgel, Sáska Ilona (Malmos Judit), Kóhalmi (Rozsi) és Fehér Imre (Vég) egészítették ki kisebb-nagyobb szerepeikben az est sikerét közmegelegedésre. Az énekszámok eléggé megütötték a mértéket, már amennyire az „orchestra” azt elősegíthette. A virágdobálás jelenete mulattató volt; a virágdobálásban a közönség is részt vett.

Vasárnap délután zónaelőadásban a „Forgószél kisasszony”-t ismételték.

Este pedig „Le a férfiakkal”, Engel és Horst enekes vígjátéka volt a heti műsor legizléstelenebb előadása. E darab nagyszámú, kíváncsi férfi közönséget vonzott, mert hát arról volt szó, hogy le a férfiakkal. Az ilyenből kell többet és a színműből pedig kevesebbet kihagyni. A darab tele van utszélen felszedett mondásokkal, melyek az itt-ott belekevert idealizmust is beszennyezik. A szereplők közül Püspöki Rózsi, Fonó Gizi, Kóhalmi, Nyárai és Dénes játszottak sokat, de épen az említett okok miatt nem megnyerő.

Hetfőn harmadszor játszották a „Varázskeringőt”. Ezt a szép operettet harmadszorra is nagyszámú közönség nézte végig s abban élvezetet is talált. Püspöki Rózsi, Ivanfy, Kassai Rózsi nemcsak ambícióval játszottak, de azt kellemessé tették szép énekszámokkal. Bemekül alakítottak Fonó Gizi, Kóhalmi és Nyárai.

Keddén Kassai Rózsi jutalomjátékaul Cabaret (tarka színpad) előadás volt. Az érdekes és változatos műsor meghallgatására kevés közönség gyűlt össze, valószínűleg a tartózkodásból, hogy a fővárosi Cabarettek közül többnyire igen sikamlósak, s hogy itt is ugyanazok kerülnek bemutatásra. De hát nem úgy volt, amíg ide értek némileg tisztítottan mentek keresztül. A szép Kassai Rózsi kedvesen énekelt több dalt, előbb mint parasztiéneget többször újrajárással, utóbbiak közül a drámai rész volt gyönyörű. Ivanfy szép baritonjának népdalai, K. Molnár Bella csevegései, Püspöki Rózsi nótái, Nyárai Rezső mókái és Bősörményi Béla kifogyhatatlan imitációi, kupléi keltettek állandó derűtséget. A konferenciák szerepét Kiss Árpád töltötte be az ő nyugodt, természetes és élvezetes játékával és humorával. A közönség elég jól mulatott az apró bolondságokon.

Vegyes hírek.

— Lapunk mai száma 4 oldalon jelenik meg.

— **A királyi szobra.** Folyó hó 12-én déli egy órakor leleplezték a Stefánia-uton Rudolf királyi szobrát. Nagy és díszes közönség tolongott az őszi napsugárban Budapestnek ezen a pompás, gazdag útján. Ott ragyogott az udvar, husz év múlva őszinte és kegyeletes ragyogás a királyi nagy tragédiája után. A sebek meggyógyultak, zord tel helyett napsugaras október reszket a levegőben, visszajött Rudolf, frissen, bátran, de némi szomorúsággal az arcán. Ah, hogy így kellett visszajönnie. Sárgás-zöldes, merev ércarczára ezer meghatott szem tekint, s a lelkében egy megfjetetlen talány hieroglifjei égnek. De itt van újra közöttünk, ahova annyira szeretet járni, a lojális Budapestre. s most azok, akik naponta végigvágatnak az uri-korzón, büszkén, vagy boldogan nézhetik a királyfit, aki hosszú husz év múltán föltámadt. Isten hozott királyfi! Be kár, hogy sárgás-zöldes az arcod, be kár, hogy üres és kiégett a szemed. A szoborleleplezési ünnepély első műsorszám: Az Operaház énekkara a Himnusz énekelte. És feltűnő dolog történt: az összes katonatisztek levett csakóval hallgatták a nemzeti imádságot. A Himnusz elhangzása után Molnár Viktor államtitkár a szónoki emelvényre lépett és egy hosszabb és nagyon szép beszédben kért engedelmet a királytól a szobor leleplezésére. Molnár Viktor beszéde öt percig tartott. Amikor a beszéd elhangzott a király ezen szavakat mondta: „Szívem mélyéből mondom köszönetet a nemzetnek azért a kegyeletért és szeretetért, amelyet ezen szobor létesítése által Istenben nyugó fiam adta annak, hogy jó- és balsorsban velem együtt érez. Azon hó óhajtól áthatva, hogy ez az együttérzés a magyar szent korona viselője és a nemzet közt úgy, mint a múltban, a jövőben is Isten gazdag áldását hozza szeretett magyar királyságomra, — megenyegedem, hogy e szoborról hulljon le a lepel.”

— **A nagyenyedi ref. egyházmegye** rendes őszi közgyűlése f. hó 12-én tartotta meg Nagyenyeden a Bethlen-kollégium dísztermében. A tagok számbavétele és a gyűlés megalakulása után a közgyűlés tagjai a templomba vonultak. A gyűlékezést és a képezési dalkar éneke után alkalomszerű szép imát mondott Zey János vallásnár. Ima és beszéd között énekelt az egyház újonnan alakult polgári dalkara. Dr. Bartók György püspököt híven jellemző, igen tartalmas és szépán kidolgozott emlékbeszédet tartott Sándor János miriszlói ref. lelkész, tiszteletbeli esperes. A beszéd a nagy közönségre mély benyomást tett. Az igen sikerült szép templomi ünnepély után a közgyűlés tagjai újra a kollégium dísztermébe vonultak. Kiváló tárgyai a közgyűlésnek: több egyházközség adásvevési szerződésének jóváhagyása; felőbb rendelkezések ismeretése; az egyházi látogatásokról szóló esperesi jelentés; elhatározása annak, hogy emlékkönyv nyitassék, melybe az egyházmegyében szolgált papok életrajza és működésük eredménye bevezetessék. Az emlékkönyv a dr. Kovács Ödön életrajzával nyitatik meg s a boldog emlékü theol. akadémiai tanár életrajzának megírásával Szilágyi Farkas nagyenyedi ref. lelkész, a dr. Bartók György életrajzának megírásával Sándor János miriszlói lelkész és a Vásárhelyi László esombordi pap életének leírásával Várhelyi Boldizsár dézsi ref. lelkész biztatott meg. Elhatározta a közgyűlés, hogy az egyházmegye felekezeti és állami iskoláinak megvizsgálása szempontjából az egyházmegye 4 körbe osztassék és a kör vizsgálat-biztosokat meg is választotta. Hosszas és élénk vitát keltett a kiküldött bizottság azon javaslata, hogy az egyházmegye támogatásával egyházi folyóirat szerkesztessék. Ezen kérdés nem lévén kellőképp előkészítve a lap megindítása ügyében egy következő gyűlés fog határozni. A mindvégig élénk közgyűlés késő délután ért véget. Delben közebed volt a Sisk nevű vendéglőben mely alkalommal szép felköszöntőkben nem volt hiány.

— **Halálozás.** Csiky János erdélyi egyházmegyei aldozópap, bányavidéki esperesi kerületi főesperes, zalatnai plébános, Alsó Fehér vármegyei törvényhatósági bizottságának tagja, közszéki képviselő, a zalatnai állami elemi iskola gondnokságának alelnöke, a zalatnai kőfaragó és kőcsiszoló szakiskola felügyelő bizottságának tagja, a zalatnai polgári kaszinó elnöke, egy heti súlyos szenvedés után életének 65-ik és aldozó papságának 41-ik évében f. hó 12-én meghalt.

— **Időjárás.** Nagyon abnormis a viselkedése időjárásunknak, reggelenként már déli is mutatkozott 3—4° meleggel s dél felé fölment 25°—28° R-ra. A por és szárazság majdnem tűrhetetlen. Dél felé izzadunk, reggel és este meg jól esik a fűtött szoba. Innét van a sok járvány és betegség mindenfelé.

— **Országos vásár.** Az enyedi őszi nagy vásárt holnap, pénteken tartják meg. Az eddigi készülődések azt mutatják, hogy az idei is nagy lesz. — Az állatvásár kedden kezdődött és a mai nappal végződik. Temérdek szarvasmarhát hajtottak fel; lö, sertés közepes mennyiségű volt. Szarvasmarhát olcsón lehetett vásárolni és hizott sertést. — Csodálkozunk, hogy még mindig nem segítettek a „czéduházi” állapotban. Órák hosszáig tart az átírás, káromolják, lökdösig egymást az emberek, hogy hamarabb

sz
or
lé
el
kó
gy
1.
el
tá
3
vá
ál
eg
jöv
jen
föb
seg
nye
zett
—
Kov
fegy
utas
töl
erős
több
kikn
siete
serte
—
akna
lános
Mani
— V
nem
előbb
a vo
kerk
Ková
ütött
A lo
nyilik
Sz
tejak
SCOT
Kim
Az Em
vásárlás
a SCOT
módszer
gyét — a
— kérjük
lembé ve
— U
léstügi
az osztr
tettel a
hiányra,
takarmá
körü mo
alkalmá
felhaszná

odaférközhessenek. Hat nem lehetne, mint máshol, három-négy helyen végezni az átírást? A mostani kezelés a rendes vásári forgalmat csak megakasztja.

— **Szüret.** A közönség tájékoztatására ismételen közöljük, hogy az idei szőlőszüret az alsó fordulóban e hó 19-én, a felső fordulóban 20-án lesz. A szőlők közötti török-buzát is ugyanazon a napokon lehet leszedni.

— **A r. t. városok polgármesterei** országos egyesülete, melybe városunk is belépett, 1908. évi október hó 26. napján délelőtt 10 órakor Budapesten (a városhaza közgyűlési termében, Váci-u.) alakuló közgyűlést tartja a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés. 2. A tisztikar nevezetesen: elnök, két alelnök, titkár és ügyész választása. 3. 21 tanácsstag és 3 póttag, továbbá 3 számvizsgáló bizottsági tag és 3 póttag választása. 4. Az 1909. évi költségvetés megállapítása. 5. Az egyesületi pénzkezelésre egy budapesti pénzintézet kijelölése. 6. A jövő évi rendes közgyűlés helyének és idejének meghatározása. 7. A városi törvény főbb alapelveinek kijelölése. 8. A városok segélyezése és a városi tisztviselők illetményeinek rendezése. 9. Az időközben beérkezett indítványok tárgyalása.

— **Verekedő csendőr.** Hétfőn reggel Kovács Béla csendőr ittas állapotban oldalfegyverével megtámadta a tövisi országúti utaszt Balán Sofront és családját, kik Enyed-től az első utasházban laktak. A csendőr erőszakosan bement az utasházba, és ott több ütést mert Balánra és a feleségére, kiknek segítségével Molnár János mezőőr sietett. A csendőrt lefegyverezték és bekisértek a helyi szárnyparancsnoksághoz.

— **Rövid hírek.** Örményszekesen, Vizakna mellett, román népgyűlés volt az általános választási jog mellett s ugyanakkor Maniu Gyula képviselő beszámolót tartott. — Vizaknán egy Árnok János nevű ember nem várta be míg a vonat egészen megáll, előbb ugrott le a vonatról s ugrás közben a vonat kerekerei alá került s két lábát a kerekék összeroncolták. — Petrozsenyban Kovács András változórt a robogó vonat elütötte és halálos sérülést ejtett rajta. — A logaras-brassói vasútvonal e hó 30-án nyílik meg a közforgalom számára.

Szoptató anyák

tejük hatását csak növelik és gazdagítják a SCOTT-féle Emulsió használata által.

Kimerültség megszűnik,

s a csecsemő rózsásabbá, vidámabbá és pajzánabbá válik, mint valaha volt.

Az anyaságnak bármily válságos percében, a

SCOTT-féle Emulsió

erőt kölcsönöz, bátorít, s emellett kellemes ízű és könnyen emészhető.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

— **Uj takarmány.** A zarái földmiveltési bizottsághoz érkezett rendelet szerint az osztrák földmiveltési miniszter tekintettel a Dalmáciában előforduló takarmányhiányra, elhatározta, hogy a szőlőindáknak takarmányképp való felhasználása iránt széleskörű mozgalmat indít. A szőlők metszése alkalmával összegyűlt és eddig tüzelésre felhasznált iudák ugyanis megfelelően elké-

szítve a réti széna tápláló anyagából mintegy 60 százalékkal bírnak. Ilyen indahulladék Ausztriában évente mintegy 40—50 millió métermázsányi gyűlt össze, ami tápanyag tekintetében nem kevesebb, mint évi 2—3 millió métermázsas réti szénának felel meg. Nem szenved kétséget tehát, hogy nagy fontossággal bír a szőlőmetszéstől lehulló anyagok erre való gépezet általi feldolgozása és felhasználása. Talán érdemes volna minálunk is a takarmányuk e nemét meghonosítani, főleg a szőlőt termő vidékeken.

Közgazdaság.

Tanuljunk a szászoktól.

III

Azt, hogy az illető mégegyszer annyi trágyát is produkál, mint annakelőtte, már a tanító ur nem mondotta, mert a szemünkkel láthattuk a hatalmas trágyatelepet az udvar közepén, nagy gonddal körülkerítve, és jól — hogy ne mondjam szeretettel ápolva, hatalmas lészivattyukkal felszerelve.

A trágyakezelésnél nemcsak nálunk játszik főszerepet a lenék fölfogása és fölhasználása, de külföldön még inkább. Az angol, a francia, a dán, a német gazda sokkal kevesebb szalmás gabonát termel, mint a magyar. Egyrészt mert szántóföldje is kevesebb, de mert nagy állatállományt tart, és a norfolki négyes vetés forgó mellett szántóföldjének legnagyobb része mesterséges takarmány, répa, lóhere, luczerna vagy burgonya. Így azután alomnak való szalmája is kevés, már azért is, mert szalmáját felszeccskázza és korpával keverve megeteti. A hol van, ott a külföldi gazda, tőzeget használ alomnak, a hol pedig ez nincs, vagy drága, ott a szalmát kétszer, sőt háromszor használja alomnak.

Lajos bajor herceg leutstetti uradalmában (München mellett) a szalmát a lovak alól nagy ereszek alá hordják, ott kiszáritják és azután ökrök alá almozuk vele. A here tablákat kora tavasszal szalmás trágyával teregetik be. Ha most az eső azt már kimosta és a szél megszáritotta, akkor lógereblyékkel összeszedik és újra az istállóba fuvarozzák, immár harmadszor alomnak.

Miután a szalmahiány a székelyföldön is gyakori, ajánlom a székely gazdáknak ezen methodust — követésre.

A német gazdáknak természetesen a trágyázás nagyrészt a lével történik. Nagy vas-hordókkal szállítják ki a gazdak földjeikre a trágyaleveket, mint kisebb városokban az utcái öntöző lajtokkal, úgy öntözik a földjeiket. Hogy milyen eredménnyel, azt mutatja az, hogy a silányabb földeken is kapnak k. holdanként 25—28 m. buzát. Jellemző a német gazdára, a mit egyik nevesebb írónk a helyszínen tett tapasztalatai után ír:

„Az őszi buzák kiszántása fölött a német gazda nem töpreng soká. — Buzája ugyanis gyakrabban kifagy a hidegebb télen. Még az olyan buzában is irgalmatlanul beállítják tavasszal az ekét, melyek k. holdanként 7—8 m. termést biztosan ígérnek. No igen, mert akkora haszonnal a nagy kiadásokkal dolgozó német gazda nem találja meg a számadását.

Midőn a királyi ménesbirtokok (Mezőhegyes, Kisbér, Bábolna, Fogaras) fölött boldogult Kozma Ferencz miniszteri tanácsos volt a fő, a birtokok beutazásakor, a mezőhegyesi központi tehénistáló óriási trágyatelepén 8 nagy szivattyúval 16 ember fecskendezte a szalmás telepre a barna levet; éppen abban a pillanatban, midőn óméltósága arra kocsizott. A lát-

vány annyira megtetszett neki, hogy azt az intézőt, ki a gazda aranyával így bánt, soronkívül léptette elő magasabb állásba.

Kollégái gunyoltak ugyan a „szivattyús intézőt“ egy darabig, de utána már a 30,000 holdas birtoknak más pusztáin is szorgalmasabban működött az aranyat ontó vizipuska.

A miniszteri kirendeltség Udvarhely megyében most több kiscgazdánál állít föl minta trágyatelepet, betonozott gödrökkel, faul-féle szivattyúkkal, sőt a tehénistállókat is betonnal alapoztatja meg és csatornáztatja ki.

Remélhetőleg a mintákat minél több gazda fogja követni és ezáltal a székely mezőgazdaság hatalmas lépést tesz előre a haladás útján.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására adni, hogy a fővárosban eddig VIII. Rakóczi-út 69. szám alatt 19 évig fennálló fogműtermemet 1908. év augusztus hó 1-én VII. Erzsébet-körút 29. szám alatt

fogtechnikai intézeté és laboratóriumá alakítottam át.

Hivatkozva azon kellemes tapasztalásomra, hogy szerte az országban jó hírnek örvendő nevem, szaktudásom és lelkiismeretem révén szerencsém van a legkényesebb uri közönség bizalmát bírni. Ez ambicióznál majd két évtized óta, hogy modernizált intézménynek a fogtechnika összes specialitásaival remekelhessek részükre.

Alsó-Fehér vármegye n. é. uri közönségének általam 12 év óta teljesített szolgálataim bő tapasztalást nyújtott, hogy szives bizalmukkal tovább is kitüntessenek, melyet igyekezni fogok a jövőben is lelkiismeretesen gondozni.

Hogy ennek ezután is pontosan megfelelhessenek, kérelemmel fordulok azon egyénekhez, kiknek a fogtechnikában előforduló szükséglet mutatkozik és engem jövedelem alkalmával igénybe óhajtanak venni, hogy legyenek szivesek fent irt intézetemhez címelve engem arról előre értesíteni. Viszont én is jövedelem pontos idejét fogom velük szivesen tudatni. Mert azért, hogy ezen érintkezésünk megtörténjen, a munka érdekében nagy szolgálatot tettünk.

Magamat a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlva, maradtam kiváló tisztelettel

Prohászka Sándor,

fogtechnikai intézet és laboratórium tulajdonos.

139 18—20

Zene-tanítás.

Alapos zene-tanítást vállalok, konzervatóriumra előkészíték és kiképezek növendékeket minden létező hangszeren, u. m. hegedű, czimbalom, zongora, tárogató, fuvola, czitera, gitár és az összes vonós-, fuvó-, ütő- stb. hangszereken. Tanítás a Főtéren levő Tüzoltó zenetársaságban, kívánatra háznál is. Továbbá elvállalom zongorák hangolását és javítását jutányosan, jótállás mellett.

A helybeli és vidéki n. é. közönség szives pártfogását kéri mély tisztelettel

176 6—

Zemán Venczel,

a nagyenyedi Ó. T. E. karmestere.
Lakás: Fürdő-utca 14. szám.

GANZ-tele villamosági részv.-társ.
nagyenyedi építészvezetősége

162 9-15 Főter 32. sz.

Elvállalja középületek, magánházak, üzletek stb. teljes **villamos világítási és erőátviteli berendezésének** teljes felszerelését. Helyszíni felvételek és költségvetések kidolgozását díjtalanul végzi.

A házi berendezésekhez szükséges különféle világítótestekből, szellőztetőkből, elektromos motorokból és mindenféle villamos felszerelési anyagokból nagy választéku minta raktárt tart.

Berendezésekre vonatkozó mindenféle felvilágosításokat legnagyobb készséggel megad.

Értekezni reggeli 8 órától este 6-ig lehet.

Hajdu Albert

kályhakészítő, Nagyenyed.

Raktár: Főter.

Műhely és lakás Felszeg-utca 7.

Szíves tudomására hozom a helyi és vidéki közönségnek, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **kályhara**ktárt nyitottam.

Raktáron tartom a saját készítésű, valamint idegen de hazai gyártmányu igen szép kályháimat, melyeket a n. é. közönség bármikor megtekinthet. Elvállalok minden e szakmába vágó munkálatokat pontos kiszolgálás mellett és jutányos árban.

Vidéki munkákat a lehető legolcsóbb árban vállalok.

A mélyen tisztelt vevőközönség b. partfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

101 33-52

Hajdu Albert.

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye

NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanyesengők, telefon és villámhárítók szakszerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újonnan beszerzését, végre mindennemű gőzeséplők, motorok, szivattyúk és szivattyuskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan rezálfejű ekéimet és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kieserélek, vagy kívánság szerint átal. kitok.

Szakmámba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók Beesés pártf-gast kér

kiváló tisztelettel

78-104

HEGYI JÁNOS,
műlakatos és gépjavitó műhelye

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság könyvnyomdájaiban Nagyenyeden.

<p>Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r.-t. Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.</p>	
<p>Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapirokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.</p> <p>Vásárol és elad értékpapirokat.</p> <p>Letétbe elfogad értékpapirokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési-díj mellett.</p> <p>Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.</p> <p>Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le.</p> <p>Allandó betétet 5% kamattalib mellett fogad el.</p>	<p>Uzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.</p>
<p>Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.</p>	

forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet l. fajtiszta anyagra

díz- és kerítésnövények stb.

Nemes szilvacsemetekben nagy készlet.

európai, amerikai sima és gyökeres vesszők.
Árjegyzéket ingyen küld:

FISCHER és Társai.
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

891 72-104

Marosujvári Takarékpénztár Részvénytársaság

MAROSUJVÁRT.

Alaptőke 200,000 kor. Tartalékalap 22,000 kor.

Betéteket elfogad: betétkönyvecskére, vagy folyószámlára szeptember hó 1-től kezdve 5¹/₂%-os kamattal mellett, részvényesek betétei után 6% kamatot fizet, és az új részvényekre történt befizetések után is.

Saját részvényeket elad 110 kor. árfolyamon, részvényeseknek 105 koronáért, minden régi 2 részvény után 1 drbot.

Nyitva hétköznapokon délelőtt 9-12-ig és délután 3-5 óráig.

Telefon 5. szám. Telefonbeszélgetés Alsó-Fehér vármegyében ingyen.

Leszámitol váltókat.
Vesz és ad értékpapirokat.
Fizetéseket teljesít bel és külföldön.

Törlesztéses kölcsönöket ad.
Bovált értékpapír szelvényeket.

161,9-